

Värmdö kommun

Besöksadress: Skogsbovägen 9-11

Postadress: Värmdö kommun

134 81 Gustavsberg

08-570 470 00

varmdo.kommun@varmdo.sewww.varmdo.se**Yttrande**

Värmdö kommun dnr: 2025KS/1408

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

dnr: LI2024/02009

Datum: 2026-01-14

Handläggare: Babak Moazzami

Remissvar över rapporten: En gemensam väg för PBL-ärenden (Rapportnummer 2025:20)

Värmdö kommun har möjlighet att lämna ett remissyttrande till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet över rapporten En gemensam väg för PBL-ärenden: Klassificering och nationellt system (Rapportnummer 2025:20). Värmdö kommun lämnar följande yttrande i en tematisk sammanställning.

Bedömning

Värmdö kommun har tagit del av förslaget i rapporten En gemensam väg för PBL-ärenden. Kommunen ställer sig positiv till syftet med förbättrad nationell statistik och uppföljning men betonar att medborgar- och användarperspektivet måste prioriteras. Däremot bedöms vissa av de föreslagna scenarierna kunna medföra betydande praktiska utmaningar som Boverket behöver hantera inom ramen för det fortsatta arbetet. Kommunen ser betydande risker i en uppdelad handlägningsprocess vilket ökar komplexiteten och kostnaderna för den enskilde, vilket motverkar strävan efter en enkel och effektiv samhällsbyggnadsprocess. Därtill saknas en tillfredsställande analys av de ekonomiska konsekvenserna. Omställningen kräver betydande resurser för kommunen och Värmdö kommun anser att en fördjupad konsekvensanalys måste redovisas.

Digitaliseringspotential och långsiktiga nyttor

Värmdö kommun ser positivt på Boverkets förslag om en nationell klassificeringsstruktur av Plan- och byggärenden (PBL) som en grundförutsättning för en modern och digital samhällsbyggnadsprocess. En digital, enhetlig kategorisering anses kunna generera nyttor för både sökande och kommun genom ökad transparens, effektivare resursanvändning och

förbättrad överblickbarhet. Det skapar även möjlighet för att jämföra arbetssätt med andra kommuner för att skapa effektivare processer och kortare handläggningstider. På sikt möjliggör detta ett obrutet digitalt informationsflöde vilket skapar förutsättningar för automatiserade processer, enhetlig regeltolkning och kortare handläggningstider.

För att fullt ut realisera dessa nyttor betonar kommunen vikten av att förslaget sätts i ett större sammanhang. Det är avgörande att Boverket och lagstiftaren prioriterar arbetet med att harmonisera definitioner och begrepp genom hela samhällsbyggnadscykeln. Begrepp bör ha samma innebörd i allt från detaljplanering till bygglov och tillsyn samt stödjas av digitala representationer. Att ersätta dagens svåröverblickbara rättspraxis med normerande definitioner och legala definitioner skulle undanröja digitaliseringshinder och minska risken för kostsamma rättsprocesser. Kommunen ser här en möjlighet till stärkt samarbete och erfarenhetsutbyte mellan kommuner under förutsättning att regelverket förenklas och görs interoperabelt mellan olika tekniska system.

Utmaningar

Värmdö kommun bedömer att ett uppdelat system innebär betydande risker för både fastighetsägare och kommuner. Redan idag upplever många fastighetsägare svårigheter att hålla ordning på sina ärenden, exempelvis inom enskilt VA, strandskydd, vattenverksamhet och bygglov. Handlingar blandas ofta ihop vid slutanmälningar vilket skapar stress och osäkerhet. Ett nationellt system som delar upp ärenden ytterligare riskerar att förvärra denna situation.

Nuvarande ordning möjliggör att fastighetsägare kan söka flera lov (marklov, bygglov, rivningslov) inom samma ärende. Detta ger handläggaren en helhetsbild av den aktuella fastigheten och effektiviserar processen. Vid en uppdelning av ärenden finns risk att olika handläggare hanterar olika delar, vilket leder till en osammanhängande bild, onödigt komplexitet och betydande längre ledtider. Vidare ser även kommunen att det kan leda till ökade kostnader för den sökande. I dagsläget samordnas ofta flera lov i ett ärende vilket resulterar i lägre avgifter för fastighetsägaren. Om ärenden delas upp riskerar kostnaderna att öka alternativt kräva omfattande arbete från kommunerna för att justera taxor och anpassa rutiner.

Kommunen bedömer att nuvarande hantering redan uppfyller kraven på insyn. En nationell digital struktur har potential att stärka likvärdighet, öppenhet och förståelse för processen men utan särskilda åtgärder riskerar förslaget att snarare minska transparensen om lovprocessen blir ännu svårare att överblicka för sökande.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Värmdö kommun bedömer att vissa av scenarierna innebär en omfattande ekonomisk och administrativ omställning. Införandet av en nationell klassificeringsstruktur och ett nytt tekniskt system kräver betydande initiala investeringar och omfattande utbildningsinsatser. Kommunen ser en risk i att

resursåtgången för att säkerställa kompetens och rättssäker handläggning underskattas i Boverkets analys. Dessutom finns en betydande osäkerhet kring möjligheten att överföra befintliga digitala arkiv till det nya systemet. Om detta inte är möjligt skulle det medföra betydande merkostnader för kommunen.

Värmdö kommun betonar att i enlighet med finansieringsprincipen måste staten fullt ut kompensera kommunerna för de kostnader som uppstår till följd av nya lagkrav och tvingande nationella systemlösningar. Detta inkluderar inte bara kostnaden för själva programvaran, utan även för arbete med systemintegrationer, processutveckling och utbildning. Kommunen anser att utredningen behöver kompletteras med en mer detaljerad analys av de lokala införandekostnaderna och hur staten avser att säkerställa en hållbar finansiering för kommunerna innan förslaget leder till lagstiftning.

Sammanfattande bedömning

Värmdö kommun stödjer i grunden intentionen med den fortsatta digitaliseringen och effektiviseringen av samhällsbyggnadsprocessen. Vidare konstateras dock att rapporten präglas av en hög abstrakt nivå vilket gör det svårt att fullt ut överblicka de praktiska konsekvenserna för den kommunala verksamheten. Kommunen bedömer dock att de föreslagna scenarierna för implementering riskerar att motverka reformens syfte. Om förslaget medför en uppdelning av ärendehantering uppstår betydande risker i form av ökad administrativ börda, förlängda ledtider och högre kostnader för den sökande samt motsvarande belastning för handläggaren. Det är en allvarlig konsekvens som kan skada förtroendet för kommunen. Kommunens uppfattning är att det föreslagna genomförandet under inga omständigheter får bli kostnadsdrivande, tidskrävande eller medföra en mer svåröverskådlig process för den sökande. Det är av avgörande betydelse att Boverket omarbetar tillvägagångssättet för ärendehantering, så att möjligheten till samordning av åtgärder bibehålls och målet om kortare ledtider upprätthålls. Innan det fortsatta arbetet bedrivs krävs därför en grundlig konsekvensanalys ur den sökandes perspektiv samt en tydlig finansieringsmodell som säkerställer att reformer inte belastar kommunens resurser, eller leder till höjda avgifter för fastighetsägare.

Värmdö kommun betonar att för det fall staten beslutar om genomförande enligt föreslagna scenarier måste detta åtföljas av en tydlig finansieringsmodell. Kommunen kräver full kostnadstäckning, i enlighet med finansieringsprincipen för de omfattande resurser som krävs för omställningen. Detta inkluderar utveckling av nya processer, investeringar i eventuella programvaror, systemintegrationer och kompetensutveckling. Därtill måste finansieringen säkerställa att eventuella permanenta öknings av arbetsinsatsen till följd av nya, mer komplexa handläggningsprocesser och samordningsbehov inte belastar den kommunala ekonomin eller leder till höjda avgifter för enskilda.

Carl Kangas,
kommunstyrelsens ordförande

Viktoria Callenmark,
kommundirektör

Svar på remiss gällande Boverkets rapport "En gemensam väg för PBL-ärenden"

Förslag till beslut

1. Förslaget till yttrande över *En gemensam väg för PBL-ärenden: Klassificering och nationellt system (Boverket, Rapportnummer 2025:20)* antas och överlämnas till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har skickat remissen och begär svar från kommunen för Boverkets rapport *En gemensam väg till PBL-ärenden*. Boverket fick i juli 2024 i uppdrag av regeringen att utreda förutsättningarna för ett nationellt system för ärendehantering enligt Plan- och bygglagen och att ta fram en gemensam klassificeringsstruktur.

Uppdragets syfte är att definiera och kategorisera ärendetyper inom Plan- och bygglagen (PBL) för att möjliggöra en ökad digitalisering. Genom en enhetlig struktur avses den nationella statistiken och uppföljningen effektiviseras, samtidigt som informationsutbytet mellan kommuner och statliga myndigheter förenklas. I rapporten utreds sju potentiella scenarier för genomförande. Dessa sträcker sig från det första scenariot, vilket innebär minimal förändring av nuvarande förhållanden, till det sjunde scenariot, som innebär ett fundamentalt förändrat arbetssätt. Det senare scenariot medför en hög grad av statlig detaljstyrning av den kommunala handläggningsprocessen genom Boverkets föreskriftsrätt. Rapporten sammanfattar Boverkets utredningsarbete och presenterar myndighetens slutsatser i enlighet med givet uppdrag.

Värmdö kommun stödjer i grunden intentionen med den fortsatta digitaliseringen och effektiviseringen av samhällsbyggnadsprocessen för att stärka den nationella statistiken. Kommunen betonar dock att medborgar- och användarperspektivet måste prioriteras i det fortsatta arbetet. Bedömning är att de negativa konsekvenserna av förslaget kan bli omfattande. Det föreligger en betydande risk för förlängda handläggningstider, ökad administrativ komplexitet för både sökande som kommunen samt högre kostnader för den sökande. Med denna bakgrund uppmanas Boverket att omarbета tillvägagångssättet i grunden. Det fortsatta utvecklingsarbetet måste säkerställa att implementeringen inte medför oskäliga belastningar för sökande som ansöker om ärenden in ramen av PBL. Det fortsatta arbetet kräver en fördjupad konsekvensanalys ur ett sökande- och användarperspektiv, samt en tydlig

finansieringsmodell som säkerställer att reformer inte belastar kommunens resurser eller leder till höjda avgifter för fastighetsägare.

Bakgrund

De förslag som presenteras i rapporten *En gemensam väg för PBL-ärenden: Klassificering och nationellt system* (rapportnummer 2025:20) utgår från Boverkets övergripande regeringsuppdrag för att skapa en obruten digital samhällsbyggnadsprocess. Syftet är att digitalisera och effektivisera processerna.

Regeringen gav under år 2024 Boverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för en enhetlig digital hantering av ärenden enligt Plan- och bygglagen (PBL). I uppdraget ingick att analysera de tekniska förutsättningarna för att koppla samman kommunala ärendehanteringssystem med en nationell struktur och att utreda för- och nackdelar med ett obligatoriskt respektive frivilligt införande för kommunerna. Syftet är att skapa förutsättningar för en mer träffsäker nationell statistik rörande bland annat ledtider för både pågående och avslutade ärenden.¹

Ärendebeskrivning

Boverket har på uppdrag av regeringen utrett hur ärenden enligt PBL kan kategoriseras nationellt för att möjliggöra en effektivare digitalisering, bättre nationell statistik och uppföljning.

Boverket bedömer att en nationell samordning av ärendehantering enligt PBL är genomförbar under förutsättning att det kommunala självbestämmandet över sakinnehåll i beslut bevaras. Myndigheten konstaterar att nuvarande programvaror är begränsade och inte har möjlighet till att uppnå rapportens syfte. Att skapa en nationell struktur bedöms som ett nödvändigt steg för att uppnå detta. Boverket avvisar även idén om ett kompletterande programvara då detta bedöms som olämpligt med hänsyn till hög komplexitet och en oskälig kostnadsbild.²

I rapporten presenteras sju olika scenarier för genomförande där alternativen spänner från minimala förändringar likt dagens befintliga situation till en hög grad av statlig detaljstyrning av den kommunala handläggningsprocessen. Boverket förespråkar en lösning med lagstadgade krav (författningstvång) för att säkerställa ett enhetligt införande i landets kommuner. Vidare föreslås en särskild utredning för att skapa ett tydligare rättsligt stöd kring hur samhällsbyggnadsinformation ska lagras och delas digitalt.³

Bedömning

Värmdö kommun stödjer i grunden intentionen med den fortsatta digitaliseringen och effektiviseringen av samhällsbyggnadsprocessen. Vidare konstateras dock att rapporten präglas av en hög abstrakt nivå vilket gör det svårt att fullt ut överblicka de praktiska konsekvenserna för den kommunala verksamheten. Kommunen bedömer dock att de föreslagna scenarierna för implementering riskerar att motverka reformens syfte. Om förslaget

¹ Rapport 2025:20 *En gemensam väg för PBL-ärenden: Klassificering och nationellt system*, sid 6

² *ibid*, sid 16

³ *ibid*, sid 7

medför en uppdelning av ärendehanteringens uppstår betydande risker i form av ökad administrativ börda, förlängda ledtider och högre kostnader för den sökande samt motsvarande belastning för handläggaren. Det är en allvarlig konsekvens som kan skada förtroendet för kommunen.

Kommunens uppfattning är att det föreslagna genomförandet under inga omständigheter får bli kostnadsdrivande, tidskrävande eller medföra en mer svåröverskådlig process för den sökande. Det är av avgörande betydelse att Boverket omarbetar tillvägagångssättet för ärendehantering så att möjligheten till samordning av åtgärder bibehålls och målet om kortare ledtider fortsatt uppnås. Innan det fortsatta arbetet bedrivs krävs därför en grundlig konsekvensanalys ur den sökandes perspektiv samt en tydlig finansieringsmodell som säkerställer att reformer inte belastar kommunens resurser eller leder till höjda avgifter för fastighetsägare.

Värmdö kommun betonar att för det fall staten beslutar om genomförande enligt föreslagna scenarier måste detta åtföljas av en tydlig finansieringsmodell. Kommunen kräver full kostnadstäckning, i enlighet med finansieringsprincipen för de omfattande resurser som krävs för omställningen. Detta inkluderar utveckling av nya processer, investeringar i eventuella programvaror, systemintegrationer och kompetensutveckling. Därtill måste finansieringen säkerställa att eventuella permanenta ökningar av arbetsinsatsen till följd av nya, mer komplexa handläggningsprocesser och samordningsbehov inte belastar den kommunala ekonomin eller leder till höjda avgifter för enskilda.

Ekonomiska konsekvenser

Om regeringen beslutar att anta förslagen enligt rapporten bedöms det medföra både positiva och negativa effekter för kommunen. Detta genom högre intäkter eftersom fler ärenden hanteras såväl som effektiviserat arbete vilket ytterligare frigör resurser för mer arbete, samtidigt som det innebär längre handläggningstider, ökad komplexitet och en försämrad service till sökanden.

Konsekvenser för näringslivet

Om regeringen beslutar att anta förslagen enligt rapporten bedöms det medföra negativa konsekvenser för näringslivet. Det kan innebära fler ärenden, längre handläggningstider, ökad komplexitet och osäkerhet i hur processen ska genomföras samt högre avgifter.

Konsekvenser för miljön

Om regeringen beslutar att anta förslagen enligt rapporten bedöms det inte medföra några konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Om regeringen beslutar att anta förslagen enligt rapporten bedöms det medföra negativa konsekvenser för medborgarna. Det kan innebära fler ärenden, längre handläggningstider,

ökad komplexitet och osäkerhet samt ge en negativ upplevelse i hur processen ska genomföras och även att högre avgifter kan bli en realitet.

Konsekvenser för barn

Om regeringen beslutar att anta förslagen enligt rapporten bedöms det inte medföra några konsekvenser för barn.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Samhällsbyggnadskontoret.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Remissvar över rapporten: En gemensam väg för PBL-ärenden	Biläggs
2	Rapport: <i>En gemensam väg för PBL-ärenden: Klassificering och nationellt system</i> (Boverket, Rapportnummer 2025:20)	Biläggs

Sändlista för beslutsexpediering

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Viktoria Callenmark,
Kommundirektör

Sofia Vogel,
T.f. kontorschef, samhällsbyggnadskontoret

§ 4

Dnr: 2025KS/1408

Svar på remiss gällande rapporten "En gemensam väg för PBL-ärenden"

Beslut

1. Förslaget till yttrande över *En gemensam väg för PBL-ärenden: Klassificering och nationellt system (Boverket, Rapportnummer 2025:20)* antas och överlämnas till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Ärendebeskrivning

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har skickat remissen och begär svar från kommunen för Boverkets rapport *En gemensam väg till PBL-ärenden*. Boverket fick i juli 2024 i uppdrag av regeringen att utreda förutsättningarna för ett nationellt system för ärendehantering enligt Plan- och bygglagen och att ta fram en gemensam klassificeringsstruktur.

Uppdragets syfte är att definiera och kategorisera ärendetyper inom Plan- och bygglagen (PBL) för att möjliggöra en ökad digitalisering. Genom en enhetlig struktur avses den nationella statistiken och uppföljningen effektiviseras, samtidigt som informationsutbytet mellan kommuner och statliga myndigheter förenklas. I rapporten utreds sju potentiella scenarier för genomförande. Dessa sträcker sig från det första scenariot, vilket innebär minimal förändring av nuvarande förhållanden, till det sjunde scenariot, som innebär ett fundamentalt förändrat arbetssätt. Det senare scenariot medför en hög grad av statlig detaljstyrning av den kommunala handläggningsprocessen genom Boverkets föreskriftsrätt. Rapporten sammanfattar Boverkets utredningsarbete och presenterar myndighetens slutsatser i enlighet med givet uppdrag.

Värmdö kommun stödjer i grunden intentionen med den fortsatta digitaliseringen och effektiviseringen av samhällsbyggnadsprocessen för att stärka den nationella statistiken. Kommunen betonar dock att medborgar- och användarperspektivet måste prioriteras i det fortsatta arbetet. Bedömning är att de negativa konsekvenserna av förslaget kan bli omfattande. Det föreligger en betydande risk för förlängda handläggningstider, ökad administrativ komplexitet för både sökande som kommunen samt högre kostnader för den sökande. Med denna bakgrund uppmanas Boverket att omarbota tillvägagångssättet i grunden. Det fortsatta utvecklingsarbetet

måste säkerställa att implementeringen inte medför oskäligen belastningar för sökande som ansöker om ärenden in ramen av PBL. Det fortsatta arbetet kräver en fördjupad konsekvensanalys ur ett sökande- och användarperspektiv, samt en tydlig finansieringsmodell som säkerställer att reformer inte belastar kommunens resurser eller leder till höjda avgifter för fastighetsägare.

Reservationer och protokollsanteckningar

(M) anmäler en protokollsanteckning:

”Moderaterna kommer komma tillbaka med yttrande om remissen i KS efter att den tagits upp i hela M-gruppen.”

Handlingar i ärendet

Nr	Handling
1	Tjänsteskrivelse: Svar på remiss gällande rapporten "En gemensam väg för PBL-ärenden"
2	Remissvar över rapporten: En gemensam väg för PBL-ärenden
3	Rapport: <i>En gemensam väg för PBL-ärenden: Klassificering och nationellt system</i> (Boverket, Rapportnummer 2025:20)

Sändlista för beslutsexpediering

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet